

A közeledő katasztrófa szelében éltünk, hogy a következő év tavaszán a német megszállással ránk szakadjon.

S aztán 1945-ben, a fölszabadulás után egy letakart koporsó a ravatalon, a búcsúztató hangja megcsuklik, körül a pályatársak és tanítványok, a magyar irodalom meglizedelt kis csapata, amint ki-ki szédelegve méri föl, hogyan is kelt át a szakadékon, s miféle ördögi sors emelte ki mellőle a veszni szántakat.

Negyedszázadnál is később idéződik föl bennem ez a villanásnyi emlék. Azóta újabb ismeretlen olvasók tíz- és százezrei nyúlnak könyveiért. Elbűvölő regényeiben távoli korok és messzi országok élednek meg a képzelet érintésétől, korszakot nyitó irodalomtörténeti műveiben ablakot nyit, hogy porlepett könyvtárakat járjon át a friss levegő. A modern szellem kalandjait éljük át mindannyiszor: Szerb Antal egyszeri varázslatát. A megejtően szerény mágusét, aki élete során a könyvek világában volt igazán otthonos, sosem is vágyott el közülük, s alázatos tanítványnak érezte magát, mikor már régesrég mester volt.

Csak a pöffeszkedő nagyképűséget nem tanulta meg rövid élete végéig sem.

Csanády János

Nógrádban téli tölgyek

Aki szigorral szeretted —
s le-lehajolva néha
nehéz rögeibe temetted
eltorzult arcodat: e földet
aki féltve szeretted,
(mely tégedet sem
dédelgetett, inkább
didergetett; —)
hol szíved felnevelted
differenciálművek
őrlése közt, s a csendes
ekék fekete-földet
forgató selyem-
suhogásában;
Te, aki
pannóniai
s nagyalföldi

égboltok roppant körein
edzeted szemedet,
s kinek
pattogó fagydalokat
durrogtattak
Nógrádban téli tölgyek:
Te nem nyughatsz el!
Bazaltra hágva
SÁNDOR lábnyomába
húzott nyugtalan meredély.
Kivetettek a völgyek.
Tisztán láttad
a felföldi kis
folyók kanyarulatait:
s távolba-mutató
sorsodat is.

Itt vagy. Most, itt.
S szemed
káprázik a fénytől,
s a kimerültségtől.
S látlak:
kimeríthetetlen
sorsod felett, félúton.
Látom magamat.
— Ó, bazalt pillanat!
Oroszlán-
sörénnyel integet
Nógrád s Gömör
között a Mátra —
sötétlő, messzi tájra.

Polgár István

Elesett harcos

Végsőt lobbant utolsó napja is.
Hűlő meteor, a föld befogadta.
Mágneses vastömb. Hol keresssem?
A radarkészülékek nem jeleznek.

Körös-körül tapinthatatlan árnyak
sűrűsödnek és oszladoznak.
Elefáncsorda vonult át a
súly és erő fölényével fölötte.

Vakondtúrásnyi halma sincs már,
de a sírás még mindig árad
a Tejútrendszer legszikrázóbb,
ismerhetetlen csillagáról.